

Livets väg

nr 23/2022-05-13

Jesus sa: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig (Joh. 14:6).

Vägen genom Bibeln (8)

Andra Mosebok, Exodus, har ett rikt innehåll. I några artiklar skall vi gå igenom följande:

1. Folkets slaveri i Egypten och Guds räddning genom Mose.
2. Tio Guds bud och synen på lagen.
3. Tabernaklet och prästtjänsten.
3. Tro och otro under ökenvandringen.

1. Slaveriet i Egypten och Guds räddning genom Mose.

När Josef kom till Egypten blev han genom Guds nåd och ledning den som hjälpte både Egypten och kringliggande folk under den långvariga hungersnöden. Gud hade ju vist Josef vad Faraos drömmar betydde. Från att ha varit i slaveri och fängelse blev han upphöjd till rikets mäktigaste man efter Faraos död. Detta är en mäktig profetia om Kristi förnedring och upphöjelse. Genom sitt lidande och sin död befriade Jesus hela världen ur syndens och djävulens fångenskap.

Sedan Israels folk, endast 70 personer, hade flyttat till Egypten, kom de att föröka sig mycket. Efter 400 år var de en mycket stor invandrargrupp.

Men Israels barn var fruktsamma och blev fler, de förökade sig och blev mycket talrika så att landet blev uppfyllt av dem. (Ex. 1:7)

Historikerna har undersökt detta mycket. Stora folkökningar omvittnas

också i den profana historien. Folkbibeln kommenterar:

Under århundradena efter Josef blev semitiska folk, dit israeliterna räknas, allt mer tongivande i norra Egypten. Till slut dominerades området av de krigiska hyksosfolken ("herdekungar" eller "främmande kungar"), vars kungar bar namn som Jakob-Har och Jakbim.

Tyvärr sågs israeliterna mer och mer som ett hot från Egyptens sida. En stor folkgrupp med en främmande religion uppfattas ofta som ett hot i många länder, vilket vi känner igen från vår egen tid. De som på något sätt är annorlunda får lida för det.

När det kom en ny Faraos som inte kände till Josef och hans historia ville han att använda israeliterna som slavarbetare. Han var rädd för att de skulle göra uppror och lämna landet. Det visar också hur beroende Egypten var av Israels folk. Faraos sade till sitt folk:

"Se, Israels barns folk har blivit för stort och mäktigt för oss. Nu ska vi gå klokt till väga med dem. Annars kanske de förökar sig ännu mer, och om det blir krig kan de gå samman med våra fiender och föra krig mot oss och sedan ge sig av från landet." (Ex. 1:9f)

Faraos använde sig av förtryck på många sätt. Han satte israeliterna i mycket hårt arbete och befalde barnmorskorna att inte låta nyfödda pojkar leva. Men dessa kvinnor fruktade Gud och lydde inte Faraos påbud. De tillämpade verkligen budet att *man måste lyda Gud mer än människor*. Då tog Faraos till en hårdare bestraffning: Alla nyfödda pojkar skulle kastas i Nilen (1:22). Pojkarna sågs som det största hotet eftersom de så småningom

Livets väg

Evangeliskt-lutherskt kyrkblad

Nr 23, 13 maj 2022

Red. kyrkoherde Sten Rydh

kunde bli krigare och göra uppror. Detta ledde till att den nyfödde Mose riskerade att dödas. Föräldrarna var av Levi stam. De hette Amram och Jokebed (Ex. 6:20).

Något om kronologin

Vi ska i korthet tala lite om kronologin i fråga om vistelsen i Egypten. Det har skrivits mycket om detta, och det är ett ganska svårt problem att veta exakt hur uppgifterna i Bibeln skall tolkas. Vi utgår från att allt vad som står skrivet är korrekt, men att vi inte alltid vet tillräckligt för att förstå kronologin.

Fadern Amram blev 137 år gammal, står det. Det är också intressant att se att deras stamfar Levi, Jakobs tredje son, också blev 137 år. Från Levis stam kom sedan alla de s.k. leviterna, som senare tjänstgjorde vid tabernaklet och templet. En av Levis sönder var Kehat, som blev far till Amram, som var Mose far. Bibeln anger alltså bara fyra generationer från Jakob till Mose: *Jakob - Levi - Kehat - Amram - Mose*. Detta stämmer med Guds ord till Abraham: ”*I fjärde släktledet ska de återvända hit*” (Gen. 15:16). Men med tanke på övriga kronologiska uppgifter är det troligt att de 400 åren i Egypten räknas redan från Abrahams första besök i Egypten, se nedan.

I sin skrift *Chronikon* ger Luther följande kronologi, baserade på Bibelns egna uppgifter (Saint-Louis-utgåvan, band 14, s. 582ff) (Alla tidsuppgifter räknade f. Kr.).

1720: Jakob flyttar till Egypten. Då var Ruben 45 år, Levi 43 år, Josef 39 år och Benjamin 23 år.

1705: Jakob dör 147 år gammal.

Tolv patriarker med söner och efterkommande lever och dör i Egypten under 215 år.

1651: Josef dör 110 år gammal.

1628: Levi dör 137 år gammal.

1600 ca: Påbudet sker om att döda de

nyfödda pojkar. Luther påpekar att Mose äldre bror Aron bör ha varit en av de pojkar som räddades genom barnmorskornas vägran och list. (s. 589) Luther diskuterar här den svåra frågan om hur man ska räkna de 430 åren i Egypten som omnämns i Ex. 12:40. Luthers lösning är följande:

Abraham kallades från Haran när han var 75 år (1 Mos. 12) Isaks födelse skedde när Abrham var 100 år. Från Isaks födelse till flyttningen till Egypten är det 190 år. I Egypten var man 210 år enligt hebreisk räkning. Summa $25 + 190 + 210 = 425$. Det fattas då 5 år. Men Luther skriver: Vi sätter helt enkelt enligt 2 Mos. 12(:40) och Paulus i Gal. 3(:17) hela 430 år från Abrahams kallelse till uttåget ur Egypten. Därför räknar vi med att vistelsen i Egypten var 215 år.

Detta blir alltså enligt Luther så här:

1937: Abraham kallas från Haran

1912: Isaks födelse

1720: Jakob flyttar till Egypten

1507: Uttåget ur Egypten (exodus)

Det viktiga bibelställe Luther utgår ifrån lyder:

Den tid som Israels barn hade bott i Egypten var 430 år. Just den dag då de 430 åren hade gått drog alla Herrens härskaror ut ur Egyptens land. (Ex. 12:40)

Den grekiska översättningen LXX (Septuaginta) har här: ”*bott i Kanaans land och Egypten*”. Josefus m.fl. tolkade därför startpunkten på de 430 åren som Abrahams första besök i Egypten (1 Mos. 12:10). Folkbibeln anger tiden i Egypten till ca 1876-1446 (not till Ex. 12:40). Om Jofefus har rätt skulle årtalen flyttas fram 215 år.

Orsaken till att man utgått från Abrahams kallelse är att han snart efter sin kallelse drog ner till Egypten på grund av svår hungersnöd (1 Mos. 12:10ff). Eftersom

både Abraham, Isak och Jakob var i Egypten på grund av hungersnöd och dessa räknas som patriarkerna i Israels folk kan alltså hela de 430 åren räknas från och med Abrahams kallelse. Folkbibeln skriver att Abrahams kallelse *kanske* skedde år 2091 f Kr (not till Gen. 12:4).

I Gen. 15:13 säger Herren till Abraham:

Du ska veta att dina efterkommande ska bo som främlingar i ett land som inte är deras där man ska göra dem till slavar och förtrycka dem i 400 år. Men det folk som gör dem till slavar ska jag döma. ... I fjärde släktledet ska de återvända hit.

Även Stefanus citerar dessa ord i sin sista predikan: *"Man ska göra dem till slavar och förtrycka dem i 400 år"* (Apg. 7:6).

En lösning på problemet med de 400 (430) åren kan vara att Guds ord till Abraham skall uppfattas som att folket skall förtryckas fram tills det har gått 400 år (från detta ord till Abraham). Då skulle Herrens ord till Abraham på modernt språk vara så här i lätt omskrivning: *"Dina efterkommande skall blir slavar i ett främmande land och förtryckas tills de blir fria igen om 400 år"*.

Luther skriver: *"Uttåget skedde 215 år efter intåget och 430 år efter Abrahams kallelse ut från Haran"* (1 Mos. 12, 2 Mos. 12).

Att sedan Luthers tidsuppgifter skiljer sig från Folkbibeln beror på frågan om den fortsatta kronologin efter intåget i Kanaans land under Josua. Vi återkommer längre fram med denna fråga.

Mose underbara räddning

Moses mor Jokebed måste ha varit mycket bekymrad. Aron hade blivit räddad genom barnmorskornas förhållning av Faraos grymma påbud. Men nu hade det blivit strängare. Mose måste enligt det nya påbudet kastas i Nilfloden. Modern bad säkert ivrigt när hon gjorde den lilla kistan noga tätad med jordbeck så att inget vatten skulle komma in. Hon hoppades att några

kärleksfulla Egyptier eventuellt skulle hitta barnet och rädda livet på det. Hon skickade ut sin dotter Mirjam för att se hur det gick för Mose.

Gud hörde moderns böner. Det var inte vem som helst som kom, utan den egyptiska prinsessan, Faraos dotter! Med sina hovdamer kom hon på promenad och en slavinna skickades ut för att hämta kistan. Prinsessan kände medlidande och sade: *"Det är ett av de hebreiska barnen!"* (2:6).

Mirjam ingriper då med stort mod och rådighet. Hon frågar prinsessan:

"Ska jag gå och hämta en hebreisk amma som kan amma barnet åt dig?" 8 Faraos dotter svarade henne: *"Ja, gör det."* Då gick flickan och hämtade pojken mor. Och faraos dotter sade till henne: *"Ta med dig det här barnet och amma det åt mig, så ska jag ge dig lön för det."* Kvinnan tog då barnet och ammade det.

Vilken underbar räddning! Mose blev räddad och dessutom fick Jokebed nu ha hand om pojken under amningstiden, som kunde vara mycket lång. Prinsessan slapp besväret med att få tag i en lämplig amma men fick ändå senare fostra Mose som sin egen adoptivson. Vi kan förstå den stora glädjen hemma hos Amram och Jokebed och syskonen Mirjam och Aron. Nu fick de ha den lille Mose hemma hos sig på kunglig befallning! Nu fick de leka med honom utan rädsla för att han skulle dödas eller misshandlas. Sedan levde Mose under Guds särskilda beskydd i Faraos palats!

Det kom dock hårdare tider. Efter att ha fått en mycket framstående uppfostran och utbildning i egyptisk lärdom och vetenskap gick Mose ut på fälten och såg hur hans landsmän behandlades illa. Mose blev så arg att han slog ihjäl den egyptiske fogden som utförde misshandeln som säkert var fruktansvärd. Men nu måste Mose fly ut ur Egypten. Faraos rasande och hotade på nytt att döda honom (2:15).

Forts. i nästa nr.